

Erasmus+ project
De ontwikkeling van beroepskwalificaties en opleiding
Voor Europese gedragsanalisten

<http://euroba.org/>

Intellectuele output 1:
Standaardisatie van EuroBA-kwalificaties gerefereerd aan het
Europese Kwalificatie Kader (EQF)
2023

Dit resultaat van het Erasmus+ project werd gesteund met middelen van de Europese Commissie.

EuroBA projectpartners.

Ulster University, Noord-Ierland (UK)

Queen's University Belfast, Centrum voor Gedragsanalyse, Noord-Ierland (VK)

Masaryk Universiteit, Instituut voor Onderzoek naar Inclusie Onderwijs, Tsjechië

Erasmus Universiteit Rotterdam, *Erasmus School of Social and Behavioural Sciences*, Nederland

NeuroHero, Dublin, Ierland

Panteion Universiteit voor Sociale en Politieke Wetenschappen, Laboratorium voor Experimentele en Toegepaste Gedragsanalyse, Helleense Republiek

Stockholms universitet

Universiteit van Stockholm, Zweden

IESCUM
EUROPEAN INSTITUTE FOR THE STUDY OF THE HUMAN MIND
A UNIVERSITY OF BARI CENTER

Europees Instituut voor de Studie van de Mens en Gedrag, Italië

Ouders Opleiding als Autisme Professionals (PEAT), Noord-Ierland (VK)

Project samenvatting

Dit project is het resultaat van de samenwerking tussen internationale partners uit het Verenigd Koninkrijk, Tsjechië, Nederland, Ierland, Griekenland, Zweden en Italië. Het project heeft ondersteuning gekregen van een Professionele Adviesgroep (PAG) waarin een 16tal Europese landen in vertegenwoordigd waren. Hierdoor zijn de standaarden en competenties die in het huidige project ontwikkeld zijn, zoveel mogelijk acceptabel en relevant gemaakt voor Europese landen.

De algemene doelstellingen van dit project waren het waarborgen van transparantie en de erkenning van vaardigheden en kwalificaties voor gedragsanalisten in Europa. Het beroep van gedragsanalist begon begin jaren zeventig in Noord-Amerika (Carr, 2011; Hughes & Shook, 2007). Het beroep wordt echter niet formeel erkend in de Europese Unie (EU). Om ervoor te zorgen dat gedragsanalisten hun beroep kunnen uitoefenen in de EU en dat er deze eisen en verwachtingen zijn over kennis, vaardigheden, autonomie en verantwoordelijkheden, is het noodzakelijk dat er een duidelijk overzicht is van vereiste beroepseisen.

Het huidige project heeft zes *Intellectuele Outputs* (IO): IO1 heeft betrekking op professionele normen die verwijzen naar de Europese kwalificatienorm (EQF). IO2 schetst de ontwikkeling van de kwalificatie van gedragsanalist in de context van de zes nationale kwalificatiekaders (NQF) van de partners. IO3 biedt een gedetailleerde verklarende woordenlijst van termen in de moedertaal van de partners. IO4 biedt een competentiekader op instapniveau voor Euro-BA Technici (EuroBA-T). IO5 biedt een competentiekader voor EuroBA op Masterniveau (EuroBA-M). IO6 tenslotte, is een online-multimediacursus op instapniveau in zes partnertalen.

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Europees Kwalificatiekader (EQF)	5
Europese kwalificaties en nationale kwalificaties	5
Leerresultaten (<i>learning outcomes</i>)	6
EQF-status	7
Gedragsanalist als beroep	11
EuroBA Kwalificaties	14
EuroBA-kwalificaties op Instapniveau	15
Samenvatting van de kennis op EuroBA-instapniveau	16
Samenvatting van vaardigheden op EuroBA-instapniveau	16
Samenvatting van verantwoordelijkheden en autonomie op EuroBA Instapniveau	17
EuroBA-kwalificaties op Masterniveau	18
Samenvatting van de kennis op EuroBA-Masterniveau	19
Samenvatting van vaardigheden op EuroBA-Masterniveau	19
Samenvatting van verantwoordelijkheden en autonomie op EuroBA-Masterniveau	20
Verband tussen EQF en EuroBA-kwalificatie niveaus	21
Samenvatting	21
Referenties	23

Inleiding

Dit document presenteert de standaardisering van het beroep van gedragsanalist zoals die is afgestemd op het Europees Kwalificatiekader (EQF). De ontwikkeling van de standaardisering van het beroep is het resultaat van de samenwerking tussen internationale partners uit het Verenigd Koninkrijk, Tsjechië, Nederland, Ierland, Griekenland, Zweden en Italië. Samen hebben zij de resultaten gecreëerd van het Erasmus+ project getiteld *Developing Professional Qualifications and Training for European Behaviour Analysts (2020-2023)*.

De algemene doelstellingen van dit project waren het waarborgen van transparantie en de erkenning van vaardigheden en kwalificaties voor gedragsanalisten in Europa, het aanpakken van lacunes in kennis en vaardigheden, en tekorten en mismatches in het ondersteunen van personen met speciale behoeften en/of beperkingen. Het project zal ten goede komen aan opvoeders en professionals doordat hun vaardigheden en kwalificaties kunnen worden verbeterd en Europese mobiliteit en inzetbaarheid worden vergroot. Dit zal worden bereikt door professionele normen vast te stellen die verwijzen naar het EQF en zes nationale kwalificatiekaders (NQF), competentiekaders te creëren (EuroBA's op Instap- en Masterniveau) en door de ontwikkeling van een online meertalige/culturele instapcursus.

Het beroep van gedragsanalist begon begin jaren zeventig in Noord-Amerika. Het wordt momenteel in de Verenigde Staten erkend door de *Behavior Analyst Certification Board* (BACB), een in de VS gevestigde internationaal erkende non-profitorganisatie die in 1998 is opgericht om de certificering en beroepspraktijken van gedragsanalisten te reguleren (BACB, 2019). Tal van staten binnen de VS hebben ook het beroep van gedragsanalisten erkend en lokale kwalificaties en licentienormen gecreëerd (Johnston et al., 2017).

Hoewel er een erkende behoefte is aan het beroep buiten Noord-Amerika (Keenan et al., 2015), is het beroep van gedragsanalist niet formeel erkend in de Europese Unie (EU). Sommige landen, zoals Tsjechië, hebben gewerkt aan beleid rond het beroep (Pancocha & Vadurova, 2022). Dit alleen maakt de mobiliteit van professionals binnen deze beroepssector in de hele EU echter niet mogelijk. Om gedragsanalisten binnen de EU te kunnen laten werken, met daarbij dezelfde verwachtingen rondom kennis, vaardigheden en verantwoordelijkheden, is het nodig om duidelijke definities of kwalificaties voor het beroep te creëren.

Het doel van dit resultaat (IO1), in samenhang met de resultaten IO4 en IO5, was om:

- Het beroep van de gedragsanalist kort te schetsen;
- Een overzicht te geven van de kennis, vaardigheden en verantwoordelijkheden die iemand moet kunnen aantonen om de titel van gedragsanalist te mogen voeren;
- De continuïteit van het beroep in alle EU-lidstaten ondersteunen;
- Een beschrijving te geven van de afstemming van nieuwe EuroBA-onderdelen op het precedent dat het EQF al voor andere beroepen heeft gecreëerd;
- Meer competente gedragsanalisten die in de regio werkzaam zijn alsook de erkenning van hun beroep in de gehele EU te ondersteunen.

Europees kwalificatiekader (EQF)

Het EQF is in 2008 gelanceerd. Het creëerde richtlijnen om de leerresultaten (*learning outcomes*) van een opleiding of beroep van het ene land op het andere binnen Europa af te stemmen. Het EQF met acht niveaus dient als vertaalinstrument om nationale kwalificaties tussen landen te vergelijken. Dit vertaalinstrument vervangt echter niet de kaders van de afzonderlijke landen, maar maakt het een grotere mobiliteit van beroepsbeoefenaren tussen Europese landen mogelijk door richtlijnen vast te stellen die kunnen worden gebruikt om onderwijs- en praktijkparameters van een bepaald beroep te bepalen. Hierdoor wordt de overdracht van een academische of beroepskwalificatie van het ene land naar het andere binnen de EU vereenvoudigd. Voor de duidelijkheid, het EQF biedt geen databank van beroepen, noch een lijst van specifieke competenties. Ook voorziet het EQF niet in een automatische erkenning van kwalificaties tussen EU-lidstaten. Vandaar dat er in de afzonderlijke landen zelf aan gewerkt moet worden om ervoor te zorgen dat hun eigen, nationale kwalificatiekaders aan die bepaalde vereisten voor erkenning gaan voldoen (Europese Unie, 2008; 2018).

Europese Unie Kwalificaties en Nationale Kwalificaties

Veel landen hebben al hun eigen kwalificatierichtlijnen die de competenties specificeren die door een (afgestudeerde) student moeten worden aangetoond om binnen een erkend beroep te mogen werken. Deze richtlijnen kunnen toepassingen van kennis in de professionele praktijk en/of de succesvolle afronding van cursussen of opleidingen omvatten. De specifieke kenmerken van deze richtlijnen verschillen van land tot land. Om de standaardisering, en daarmee de erkenning binnen de EU te ondersteunen, werd daarom een EQF-Adviesgroep opgericht. De adviesgroep verzocht EU-landen hun eigen nationale kwalificaties voor beroepen te creëren of -indien nodig- te herzien om ze in overeenstemming te brengen met het EQF. De adviesgroep gaf landen tot 2010 de tijd om hun nationale kwalificaties in te dienen voor toetsing aan het EQF. De nationale kwalificaties werden beoordeeld op de volgende tien gebieden (1) het identificeren van nationale instanties die verantwoordelijk zijn voor het referentieproces, (2) het leggen van duidelijke verbanden tussen de descriptoren in de nationale kwalificaties en die welke in het EQF worden gebruikt, (3) het verwijzen naar leerresultaten (*learning outcomes*) als onderdeel van niet-formeel, informeel en een onderwijs-credit (EC)-systeem, (4) het maken van transparante inclusie-mogelijkheden voor behaalde kwalificaties, (5) het vermelden van nationale organisaties of -systemen voor kwaliteitswaarborging voor onderwijs en opleiding die duidelijk gekoppeld zijn aan de nationale kwalificaties, (6) een overeenkomst op te nemen met die kwaliteitsborgingsorganisaties, (7) internationale deskundigen bij het nationale referentiekaderproces te betrekken, (8) een uitgebreid verslag te maken waarin de afstemming van de nationale normen van het land op het EQF wordt geschetst, (9) een link naar het referentiekaderverslag beschikbaar te stellen in het online EQF-platform, en (10) documenten, zoals diploma's en certificaten, die door het land worden afgegeven, een duidelijk verwijzing te geven naar het relevante EQF-niveau (Europese Commissie, 2011). Hierbij moet wel worden opgemerkt dat, voordat inspanningen om -een of meer van- de tien bovengenoemde gebieden in de nationale kwalificaties en het EQF op elkaar af te stemmen,

de landen eerst zelf een systeem moeten invoeren dat gebruik maakt van leerresultaten (*learning outcomes*), dit om de niveaus binnen beroepen te kunnen beoordelen.

Leeruitkomsten (*learning outcomes*)

Leerresultaten zijn uiteenzettingen die worden gebruikt om de kennis en bekwaamheid te beschrijven. Een persoon moet deze kunnen aantonen om in een bepaald beroep en op een bepaald niveau bekwaam te worden geacht. Deze leerresultaten omvatten zowel kwalificaties als verwachtingen van een (afgestudeerde) student. De uitkomsten ondersteunen de ontwikkeling van het leren, waardoor leerervaringen in niet-formele, informele en reguliere (formele) leercontexten kunnen worden gecombineerd (Europese Unie, 2008; 2018).

Uitspraken over deze leerresultaten kunnen worden gebruikt voor het bepalen van: kwalificatiekaders en descriptor, kwalificatienormen, curriculumontwikkeling, beoordeling en validatie, kwaliteitsborging en onderwijs en opleiding. In het EQF worden leerresultaten gepresenteerd in drie hoofdcategorieën: (1) kennis, (2) vaardigheden, en (3) verantwoordelijkheden en autonomie.

Het eerste gebied, kennis, benadrukt het geheel van feiten, beginselen, theorieën en praktijken die verband houden met een werk- of studiegebied. In de context van het EQF wordt kennis omschreven als theoretisch en/of feitelijk. Het tweede gebied, vaardigheden, legt de nadruk op zowel cognitieve als praktische vaardigheden. Cognitieve vaardigheden verwijst naar het aantonen van logisch, intuïtief en creatief denken. Praktische vaardigheden zijn juist gericht op het gebruik van, het vaardig zijn en de toepassing van methoden, materialen, gereedschappen en instrumenten. Het derde gebied, verantwoordelijkheden en autonomie, richt zich op het vaststellen van een niveau van onafhankelijke bekwaamheid binnen een praktijkgebied. Er wordt gekeken naar het aangetoonde of bewezen vermogen van de student om kennis en persoonlijke, sociale en/of methodologische vaardigheden te gebruiken in werk- of studiesituaties en bij eigen professionele en persoonlijke ontwikkeling.

De bovengenoemde drie domeinen worden vervolgens gebruikt als kader voor de ontwikkeling van acht niveaus die de vooruitgang van de minste naar de meeste competentie weergeven. De lagere niveaus (Niveaus < 5), kunnen worden geassocieerd met leren buiten een studiepuntenstelsel om. De Niveaus 5-8 worden over het algemeen in verband gebracht met leren aan de hand van een universitair programma. In het hele EQF worden typische sleutelwoorden en -zinnen gebruikt binnen alle categorieën en niveaus om de afstemming tussen een beroep en de bijbehorende verwachtingen aan te tonen. Tabel 1 geeft voorbeelden van sleutelwoorden en -zinnen die in het hele EQF te vinden zijn. Uit deze voorbeelden blijkt duidelijk dat kennis, vaardigheden, en verantwoordelijkheid en autonomie complexer worden naarmate het niveau stijgt.

Tabel 1

EQF-sleutelwoorden en -zinnen voor alle niveaus en gebieden

EQF niveau	KENNIS	VAARDIGHEDEN	VERANTWOORDELIJKHEID EN AUTONOMIE
3	Kennis van/over	Taken afronden	Eigen gedrag aanpassen
		Selecteren en toepassen	Taakverantwoordelijkheid
4	Feitelijke kennis van	Oplossingen creëren	Zelfmanagement toepassen
	Theoretische kennis van		Werk van anderen routinematig superviseren
5	Diepgaande kennis van	Creatieve oplossingen creëren	Prestaties van anderen reviewen, ontwikkelen en verbeteren
			Management van oefenmogelijkheden
6	Kritisch begrip van	Complexe en onvoorspelbare problemen oplossen	Verantwoordelijkheid nemen voor besluitvorming
	Geavanceerde kennis van		Groepsmanagement
7	Kritisch bewustzijn van	Nieuwe kennis en procedures ontwikkelen	Prestaties van teams reviewen
	Hoog-specialistische kennis van		

NB. Paars = Niveau 3; Rood = Niveau 4; Geel = Niveau 5; Groen = Niveau 6; Blauw = Niveau 7.

EQF Status

Veel landen, zelfs landen zonder nationale kwalificatiekaders, hebben zich laten leiden door het EQF. Bij de herziening van het EQF in 2017 waren er 39 landen, waarvan 34 hun nationale normen met succes aan het EQF hadden gekoppeld. Een voorbeeld van een land dat zijn kwalificatie- en onderwijsniveaus aan het EQF heeft gekoppeld, is Tsjechië (zie Tabel 2). In dit voorbeeld heeft Tsjechië duidelijk aangegeven welke onderwijsniveaus in hun systeem overeenstemmen met de acht EQF-niveaus.

Tabel 2

Verband tussen de onderwijs- en kwalificatieniveaus van Tsjechië en het EQF

EQF	Categorie	Kwalificatie- en onderwijsniveau
1	B	Speciaal Onderwijs Voltooiing van een onderwijsprogramma in speciaal onderwijssetting – 10 jaar
2	C	Lager secundair onderwijs Succesvolle afronding van een primair en lager secundair onderwijsprogramma - 9 jaar Hoger secundair onderwijs Eén- tot tweejarig programma voor leerlingen met diploma van het speciaal onderwijs
	J	Hoger secundair onderwijs Zonder certificaat of diploma - 2 jaar hoger secundair onderwijs
	E	Hoger secundair onderwijs met certificaat of diploma Voornamelijk voor leerlingen met een beperking 2 jaar hoger secundair onderwijs
3	E	Hoger secundair onderwijs met stagecertificaat Voornamelijk voor leerlingen met een handicap 3 jaar hoger secundair onderwijs
	H	Hoger secundair onderwijs met stagecertificaat 3 jaar hoger secundair onderwijs
4	K	Hoger secundair onderwijs met Maturita-examen Algemeen onderwijs (Gymnasium) - 4 jaar hoger secundair onderwijs
	L	Hoger secundair onderwijs met Maturita-examen Beroepsonderwijs met praktijkopleiding - 4 jaar hoger secundair onderwijs
		Aanvullende studie die leidt tot Maturita Examen 2 jaar studie na behalen van certificaat/diploma
	M	Hoger secundair onderwijs met Maturita-examen Beroepsonderwijs - 4 jaar hoger secundair onderwijs
6	N	Tertiair beroepsonderwijs DiS. graad 3-3,5 jaar tertiair onderwijs
	P	Opleiding aan conservatoria DiS. graad 2 jaar tertiair onderwijs
	R	Bacheloropleiding Bc. en BcA. diploma's 3-4 jaar tertiair onderwijs
7	T	Masters-programma Mgr., MgA., Ing., Arch., MUDr., MDDr., MVDr., JUDr., PhDr., RNDr., Pharm.Dr., ThLic., en ThDr. graden 2-3 jaar tertiair onderwijs na de bachelor of 4-6 jaar tertiair onderwijs
8	V	Doctoraatsprogramma PhD, ThD. titels 3-4 jaar na Masters

Onderwijs op academisch niveau is niet vereist

Onderwijs op academisch niveau is wel vereist

(National Coordination Point of the Czech Republic, 2015)

Deze afstemming is ook duidelijk gemaakt binnen hun stelsel van specifieke beroepen. In Figuur 1 bijvoorbeeld, blijkt uit de gebruikte taal en opmaak duidelijk dat de door het land gespecificeerde beroepsvaardigheden, expertise en competenties overeenstemmen met de drie hoofdcategorieën van het EQF. Als Tsjechië zijn nationale kwalificaties afstemt op het EQF, wordt het voor een student eenvoudiger om op zijn of haar certificaat of diploma het niveau binnen het EQF aan te geven. Daardoor kan iemand die bijvoorbeeld als logopedist wil werken uit een ander EU-land, nagaan of de vereisten van het eigen land overeenstemmen met die van – in dit geval- Tsjechië. Nu Tsjechië en ook andere landen deze richting uitgaan, is het noodzakelijk dat nieuw-opkomende beroepen, zoals gedragsanalisten, richtlijnen voor onderwijs en praktijk opstellen die aansluiten bij het vastgestelde EQF. Om gedragsanalisten en hun mobiliteit binnen de EU zo goed mogelijk te ondersteunen, is bij de ontwikkeling van kwalificaties dan ook rekening gehouden met het kader van drie categorieën en het systeem van acht niveaus.

Figuur 1

Verband tussen het Tsjechische kader voor een specifiek beroep en het EQF

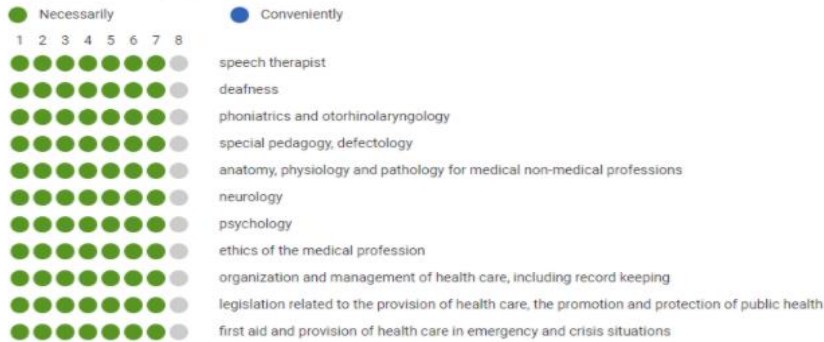
Profession

Speech therapist in healthcare

Dit sluit aan bij het gebied van **Kennis** van het EQF

Expertise

Expertise refers to the theoretical knowledge required for the exercise of the profession. Expertise is selected from the Central Competence Database (CDK).

(Ministry of Labor and Social Affairs, 2017)

Profession

Nutrition assistant

Professional direction: **Healthcare and pharmacy**

Professional sub-direction: **non - medical professions**

Qualification level: **Secondary education with a school-leaving examination (NSP 4)**

Salary range: **CZK 27,000 - CZK 49,000**

Detail informations →

Characteristics

The nutritional assistant performs activities within the scope of specific nursing care under the professional supervision of a nutritional therapist and also participates in preventive, curative and diagnostic care in the field of clinical nutrition in cooperation with a doctor.

Professional qualifications

School education

Dit komt overeen met het **Vaardigheden (competenties)** domein van de EQF

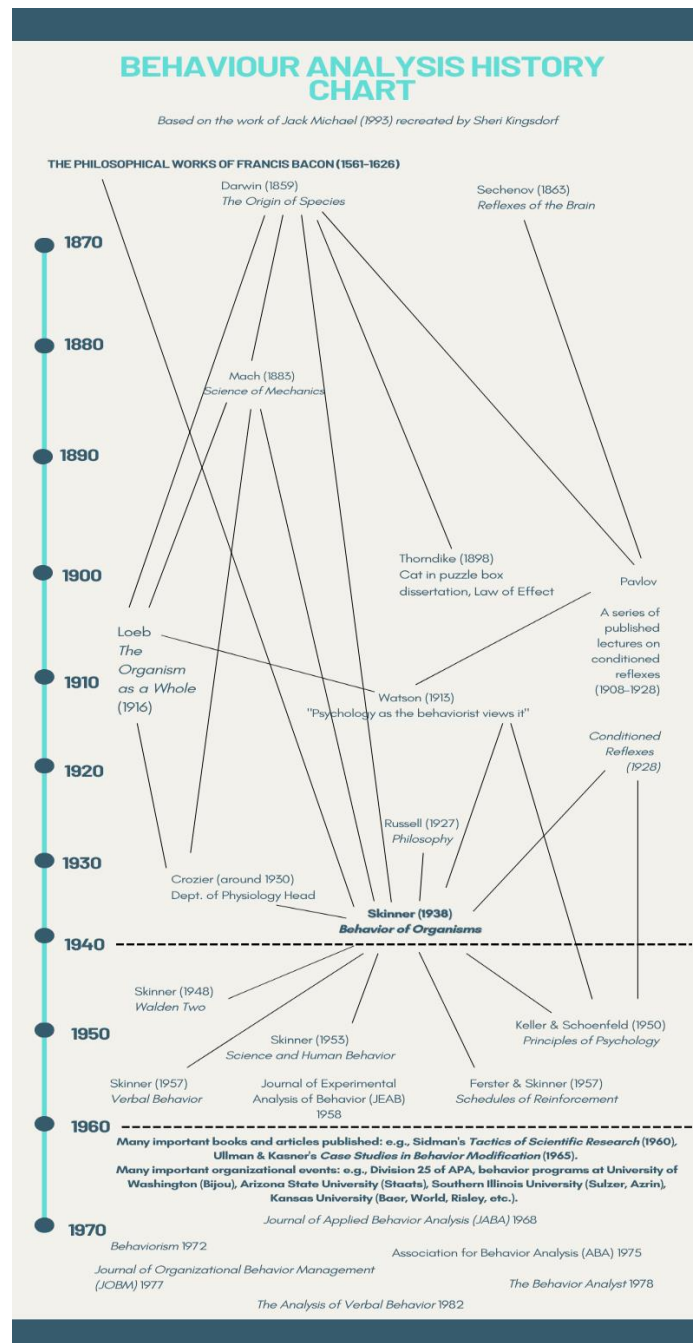
(Ministry of Labor and Social Affairs, 2017)

Gedragsanalist als beroep

Het beroep van gedragsanalist begon in het begin van 1970, maar vindt zijn oorsprong in een veel vroegere wetenschap, de gedragsanalyse. Figuur 2 geeft een grafische voorstelling van de lijn van de gedragsanalyse.

Figuur 2

Geschiedenis van de gedragsanalyse

Gebaseerd op Michael (1993) met toestemming van de *Association for Behavior Analysis International*.

Hedendaagse gedragsanalisten zijn inmiddels veel verder gekomen dan hun *roots*. Een professional die als gedragsanalist in een toegepaste setting werkt, wordt gedefinieerd als een persoon die heeft aangetoond de competenties van het beroep te beheersen die nodig zijn bij het beoordelen van gedrag, het ontwerpen van ondersteuning in samenwerking met de cliënt of het cliëntstelsel, consument of andere belanghebbenden, het aan- en bijsturen van de implementatie van ondersteuning, het uitvoeren van voortdurende analyses en het communiceren van resultaten (Mayer et al., 2019). Ook moet worden opgemerkt dat een gedragsanalist:

- Werkt in elke natuurlijke omgeving waar mensen normaalgesproken al functioneren (bijv. thuis, school, kliniek, buiten in de gemeenschap, enz.);
- Werkt met personen die in het dagelijks handelen ongewone of uitzonderlijke uitdagingen kunnen presenteren (bijv. persoonlijke problemen, achterstand in vaardigheden, etc.);
- Diverse uitingen en vormen van uitdagend gedrag vaardig onderzoekt;
- Valide (geldig) bewijs verzamelt over gedragsverandering, of het ontbreken hiervan, in de loop van de tijd door te observeren, te registreren en andere relevante gegevens te verzamelen;
- Analyseert gegevenspatronen (gedrag);
- De procedures aanpast op basis van de resultaten na analyse van gegevens (incl. data) om zo goed mogelijk aan de behoeften van de cliënt/dienstgebruiker te voldoen.

Gedragsanalyse biedt *evidence-based* vormen van behandeling met een wetenschappelijke basis om gepaste gedragingen te bevorderen. Gedragsanalisten zijn verplicht om objectieve en verfijnde onderzoeksmethoden en empirisch gevalideerde strategieën te gebruiken om diegene(n) te ondersteunen die ondersteuning zoeken of nodig hebben. Zij hebben daarbij kennis van de grondslagen van gedragsprincipes en de toegepaste toepassingen ervan. Deze kennis en praktijk kunnen vele vormen aannemen.

Het werk van een gedragsanalist is complex. Professionele gedragsanalisten ondersteunen gedragsverandering in een verscheidenheid van verschillende populaties, gebruiken positieve strategieën om adaptieve vaardigheden te vergroten, richten zich op de geïndividualiseerde behoeften van cliënten en relevante betrokkenen en tonen compassie en culturele competentie. Een uitgebreid overzicht van opleiding en het werkterrein van gedragsanalisten, is gegeven in Tabel 3. (N.B. Tabel 3 is niet uitputtend maar dient ter illustratie).

Tabel 3

Een overzicht van training en werkterreinen van gedragsanalisten ((aangepaste tabel op basis van Shook et al., 2004; zie ook: Heward, Critchfield, Reed, Detrich, & Kimball, 2022)

Training	Nadruk	Voorbeelden van relevante functies	Clëntenpopulatie en - settings	Leeftijdsgroepen
<ul style="list-style-type: none"> • <i>On the job</i> • (niet-universitaire) modules en workshops • Post-academische opleiding • Nascholingscursussen • Universitaire cursussen • Congressen en symposia 	<ul style="list-style-type: none"> • Gedragsanalyse • Positieve gedragsondersteuning • Precisie-onderwijs • Directe instructie • Organisatorisch gedragsmanagement • Gedragstherapie • Communicatiestoornissen • Onderwijs • Geneeskunde • Farmacologie • Psychologie • Sociaal werk • Begeleiding 	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuurder • Consultant • Trainer • <i>Scientist-practitioner</i> • Wetenschappelijk onderzoeker • Maatschappelijk werker • Spraak-taal patholoog • Klassenleraar 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelingsstoornissen • Autisme • Psycho-pathologie • Alcohol- of drugsmisbruik • Psychiatrische problemen • Bedrijfsleven • Overheid • Onderwijs • Jeugdzorg • Gezin/ familie • Ziekenhuis 	<ul style="list-style-type: none"> • Kind • Jeugdige • Adolescent • Volwassen • Personen van hoge leeftijd

Ongeacht de werksetting of cliëntenpopulatie, zijn kernprincipes (BACB, 2020) die het gedrag van gedragsanalisten moeten bepalen onder andere;

- ✓ Werk doen om voordelen voor de ander of anderen te maximaliseren;
- ✓ Anderen geen schade berokkenen;
- ✓ Anderen behandelen met mededogen, respect en waardigheid;
- ✓ Zich integer gedragen;
- ✓ Maatregelen nemen om competentie te waarborgen.

EuroBA Kwalificaties

Het beroep van gedragsanalist is goed ingeburgerd in de Verenigde Staten en er bestaan daar dan ook instanties die de professionele praktijk reguleren. De *Behaviour Analyst Certification Board* (BACB) is een in de VS gevestigde internationaal erkende, non-profit organisatie die in 1998 is opgericht om de certificering en praktijk van gedragsanalisten te reguleren (BACB, 2019). Ze werken samen met de *Association of Applied Behaviour Analysis International* (ABAI), een in de VS gevestigde organisatie die in 1974 is opgericht voor het lidmaatschap van gedragsanalisten (ABAI, 2016). Tegenwoordig werken deze twee organisaties samen om goedgekeurde opleidingen voor gedragsanalisten te valideren en te verspreiden.

Wat betreft de opleidingseisen moeten universiteiten met goedgekeurde (geaccrediteerde) opleidingen, zoals Masteropleidingen, zich houden aan een bepaald aantal uren verplichte inhoud. Deze inhoud omvat ethiek, professioneel gedrag, filosofische onderbouwingen en principes van gedrag, meting, analyse, experimenteel ontwerp, gedragsbeoordeling en procedures voor gedragsverandering (ABAI, 2018).

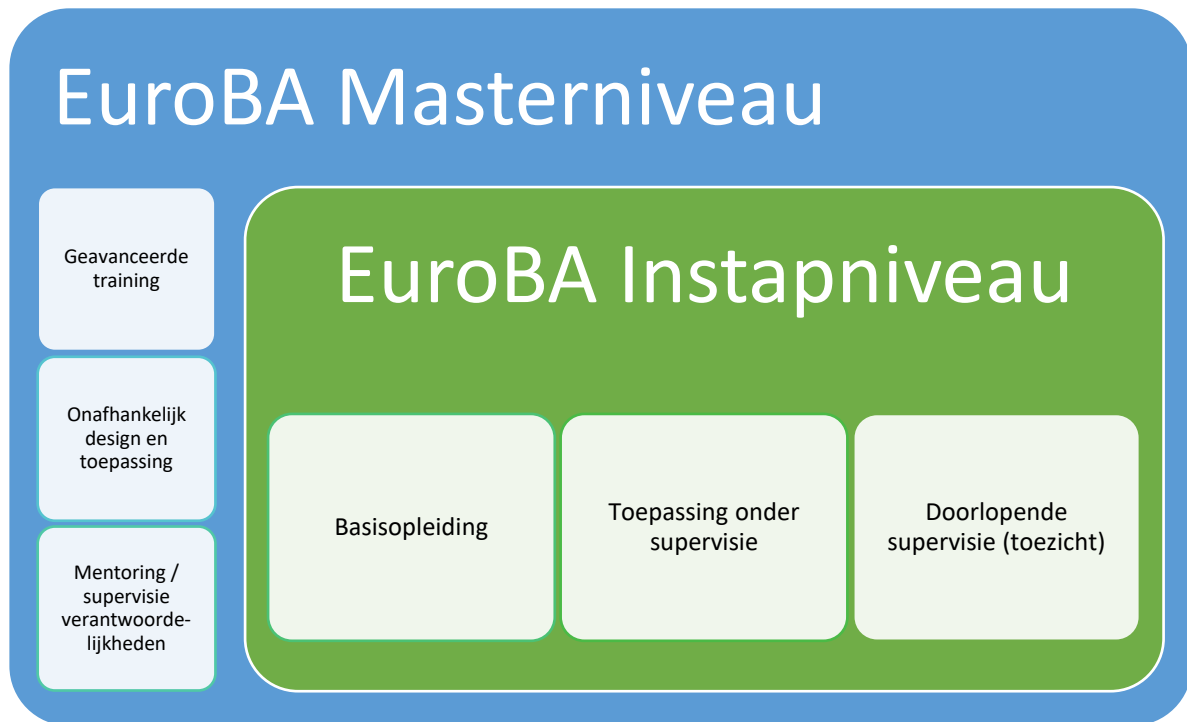
Naast onderwijs- en opleidingseisen werden in de jaren tachtig ook richtlijnen opgesteld die in de loop der jaren aanzienlijk zijn herzien en nu de vorm aannemen van een erkende Professionele en Ethische Beroepscode voor Gedragsanalisten (BACB, 2014). Deze code maakt deel uit van het certificeringsproces dat door de BACB wordt gehandhaafd. Het doel van de code en de certificering voor de professionele praktijk die zij ondersteunt, is het verminderen van het misbruik dat wordt gepleegd door personen die beweren toegepaste gedragsanalyse (ABA) uit te oefenen als gedragsanalist. Het vermogen van deze in de VS gebaseerde certificering en bijbehorende code om de toepassing van ABA op zo'n brede basis van de praktijk te regelen, is echter in twijfel getrokken, vooral wat betreft de levering van ABA-diensten door onafhankelijke professionals (Dorsey et al., 2009), hetgeen het meest gebruikt wordt in Europa. De BACB beschikt niet over de fondsen, de middelen, de kennis van alle lokale beleidsmaatregelen noch de wettelijke bevoegdheid om kinderen, jeugdigen en/of hun gezinnen met autisme die overal ter wereld onafhankelijke ABA-diensten ontvangen, te beschermen. Hierdoor heeft het grootste deel van Europa geen duidelijke richtlijnen voor onderwijs, opleiding en uitoefening van het beroep van gedragsanalist.

Vanaf 2023 bieden ongeveer 50 universiteiten in 16 landen in Europa, gedragsanalyse opleidingen op EQF Niveau 7.

EuroBA werd ontworpen om de groei van het beroep mogelijk te maken door het ethos of de visie van het EQF te weerspiegelen, namelijk de erkenning van onderwijs en opleiding in niet-formele en informele settingen en de ondersteuning van de mobiliteit van professionals binnen de EU. Op dit moment is EuroBA op zich geen officieel kwalificatiekader. De IOs die het EuroBA project oplevert bieden Europese, specifieke standaarden voor professionele gedragsanalytici, te weten op twee niveaus, met nadruk op kennis, vaardigheden, verantwoordelijkheden en autonomie. Figuur 3 is een weergave van het verband tussen de twee EuroBA-kwalificatieniveaus.

Figuur 3

EuroBA-kwalificatieniveaus

EuroBA Kwalificaties op instapniveau

Op het gebied van gedragsanalyse zijn er verschillende praktijkniveaus. Deze verschillende niveaus stellen personen op verschillende momenten in hun carrière in staat ABA toe te passen volgens specifieke richtlijnen. Het eerste niveau van gedragsanalyse wordt vaak aangeduid als “gedragstechnicus”. Gedragstechnici worden beschouwd als hulpkrachten die tot taak hebben de programmering uit te voeren die is ontwikkeld door gedragsanalisten van een hoger niveau, met meer deskundigheid. Gedragstechnici kunnen taken uitvoeren zoals (Mayer et al., 2019):

- Observeren;
- Verzamelen van gegevens of data;
- Uitvoeren van technische aspecten van een gedragsanalyseprogramma, bijvoorbeeld:
  - Observatie- en registratiesystemen ontwerpen;
  - Implementeren van observatie- en registratiesystemen;
  - Basisconclusies trekken uit grafische weergaven van gegevens of data;
  - Strategieën toepassen die gebaseerd zijn op de basisprincipes van gedrag, zoals gedefinieerd door een gedragsanalist van een hoger niveau.

Samenvatting van de kennis op het EuroBA-instapniveau

De leerresultaten (*learning outcomes*) op het gebied van kennis op het EuroBA-instapniveau komen grotendeels overeen met Niveau 3 van het EFQ. In overeenstemming met de taal die in het EQF wordt gebruikt om het domein “kennis” te beschrijven, hebben de EuroBA-resultaten zich gericht op het vermogen van de beroepsbeoefenaar om kennis te hebben van bepaalde concepten en procedures. Aangezien dit een kwalificatie op instapniveau is, is deze kennis relatief oppervlakkig en nog niet diepgaand en bevindt zich (nog) niet het niveau van volledig, kritisch of gevorderd. Verwacht wordt dat een beginnende gedragsanalist zijn of haar kennisbasis tijdens het werk of als onderdeel van een latere beroepsopleiding zal uitbreiden. Enkele van de belangrijkste kenniscomponenten die bij het betreden van het vakgebied in het repertoire worden verwacht, zijn weergegeven in Figuur 4.

Figuur 4

Bijdragen aan leerresultaten (learning outcomes) op het gebied van kennis op Instapniveau van EuroBA

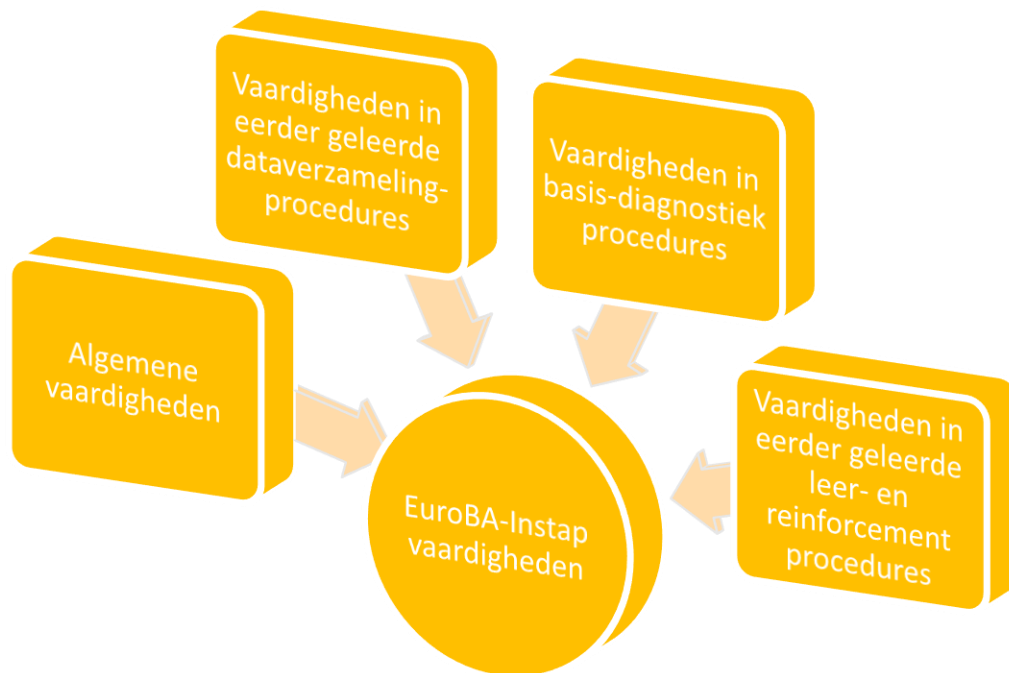
Samenvatting van de vaardigheden op het EuroBA-instapniveau

De leerresultaten (*learning outcomes*) op het gebied van “vaardigheden” op het EuroBA-Instapniveau komen grotendeels overeen met Niveau 3 van het EFQ. In overeenstemming met de taal die in het EQF wordt gebruikt om het kenmerk van vaardigheden te beschrijven, zijn de EuroBA-resultaten toegespitst op het vermogen van de beroepsbeoefenaar om te selecteren en toe te passen (bijv. meting, beoordeling en interventieprocedures). Nogmaals, aangezien dit een kwalificatie op Instapniveau is, wordt verwacht dat zelfs de vaardigheden “selectie en toepassing” zullen plaatsvinden onder passend toezicht en/of supervisie van een

professional met een meer gevorderde kwalificaties. Enkele van de belangrijkste vaardigheidscomponenten staan afgebeeld in Figuur 5.

Figuur 5

*Bijdragen aan leerresultaten (learning outcomes) op het gebied van **vaardigheden** op EuroBA-instapniveau.*

Samenvatting van verantwoordelijkheden en autonomie op het EuroBA-instroomniveau

De leerresultaten op het gebied van “verantwoordelijkheden en autonomie” op het EuroBA-instapniveau komen grotendeels overeen met Niveau 3 van het EFQ. In overeenstemming met de taal die in het EQF wordt gebruikt om het onderdeel “verantwoordelijkheden en autonomie” te beschrijven, is in de EuroBA-resultaten de nadruk gelegd op het vermogen van de professional om zijn of haar eigen gedrag aan te passen en verantwoordelijkheid te nemen voor zijn of haar eigen handelen. Hoewel verwacht wordt dat zelfs beginnende professionals over een bepaald niveau van zelfmanagementvaardigheden beschikken, wordt toch verwacht dat zij zich laten leiden door het mentorschap en supervisie van professionals van een hoger niveau. Enkele van de belangrijkste vaardigheidscomponenten zijn weergegeven in Figuur 6.

Figuur 6

*Bijdragen aan leerresultaten op het gebied van **verantwoordelijkheden en autonomie** op EuroBA-instapniveau.*

EuroBA-kwalificaties op Masterniveau

Bepaalde activiteiten binnen de gedragsanalyse vereisen een hoger kennisniveau om als “competent” te kunnen worden afgerond. Deze activiteiten worden doorgaans geleerd via meer gerichte en gestructureerde onderwijsactiviteiten en praktijkervaringen die deel uitmaken van een hoger onderwijsprogramma zoals een universitaire opleiding.

Gedragsanalisten met dit hogere kennisniveau zullen mentorschappen (supervisie-aantekening) en een diploma hebben behaald. Hun competenties zouden op verschillende, meer gestandaardiseerde, manieren moeten zijn beoordeeld of getoetst (bijv. met toetsen of examens, practica, intervisies, scripties, enz.) Hoewel de praktijk voor deze kwalificatie op Masterniveau ligt, zullen velen voorbereid zijn op een latere academische carrière in gedragsanalyse (bijv. Ph.D.). Gedragsanalisten op dit, meer geavanceerde, academische denk- en praktijkniveau voltooien taken zoals (Mayer et al., 2019):

- Het ontwerpen van procedures om gedrag te doen toe- of afnemen, het gedragsrepertoire uit te breiden of juist te versmallen of gedragingen te verfijnen;
- Het voorbereiden van een context of omgeving die gedragsverandering ondersteunt;
- Het ondersteunen van geïndividualiseerde behoeften van betrokkenen of belanghebbenden;
- Het creëren en met eindgebruikers afstemmen (en consensus daarin bereiken) van goed gedefinieerde (behandel)doelen en doelstellingen;

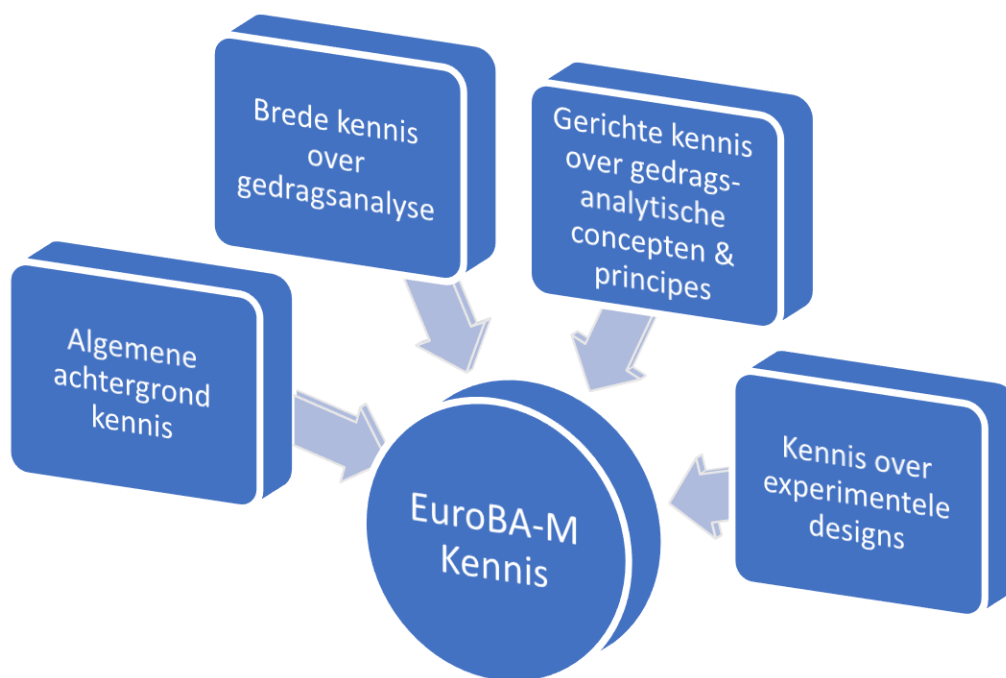
- Het begeleiden en ondersteunen van het werk van gedragsanalisten op Instapniveau;
- Het op ethische wijze creëren en bevorderen van condities voor sociaal belangrijke gedragsveranderingen die over tijd blijven bestaan.

Samenvatting van kennis op EuroBA-Masterniveau

De leerresultaten op het gebied van kennis op de EuroBA-Masterpositie (EuroBA-M) komen grotendeels overeen met de Niveaus 6 en 7 van het EFQ. In overeenstemming met de taal die in het EQF wordt gebruikt om het onderdeel “kennis” te beschrijven, hebben de EuroBA-uitkomsten zich gericht op het vermogen van de professional om blijk te geven van uitgebreide, zeer gespecialiseerde en geavanceerde kennis, alsook van een kritisch bewustzijn en - begrip. Enkele van de belangrijkste kenniscomponenten zijn weergegeven in Figuur 7.

Figuur 7

Bijdragen aan leerresultaten (learning outcomes) op het gebied van kennis op EuroBA-M niveau

Samenvatting van vaardigheden op EuroBA-Masterniveau

De leerresultaten (*learning outcomes*) op het gebied van “vaardigheden” op het EuroBA-Masterniveau (EuroBA-M) komen grotendeels overeen met de Niveaus 6 en 7 van het EFQ. In overeenstemming met de taal die in het EQF wordt gebruikt om het onderdeel “vaardigheden” te beschrijven, hebben de EuroBA-uitkomsten zich gericht op het vermogen van de professional om creatieve oplossingen te ontwikkelen, complexe en onvoorspelbare

problemen op te lossen en geavanceerde procedures in gedragsanalyse toe te passen. Enkele van de belangrijkste vaardigheidscomponenten zijn weergegeven in Figuur 8.

Figuur 8

*Bijdragen aan leerresultaten (learning outcomes) op het gebied van **vaardigheden** op EuroBA-M-niveau*

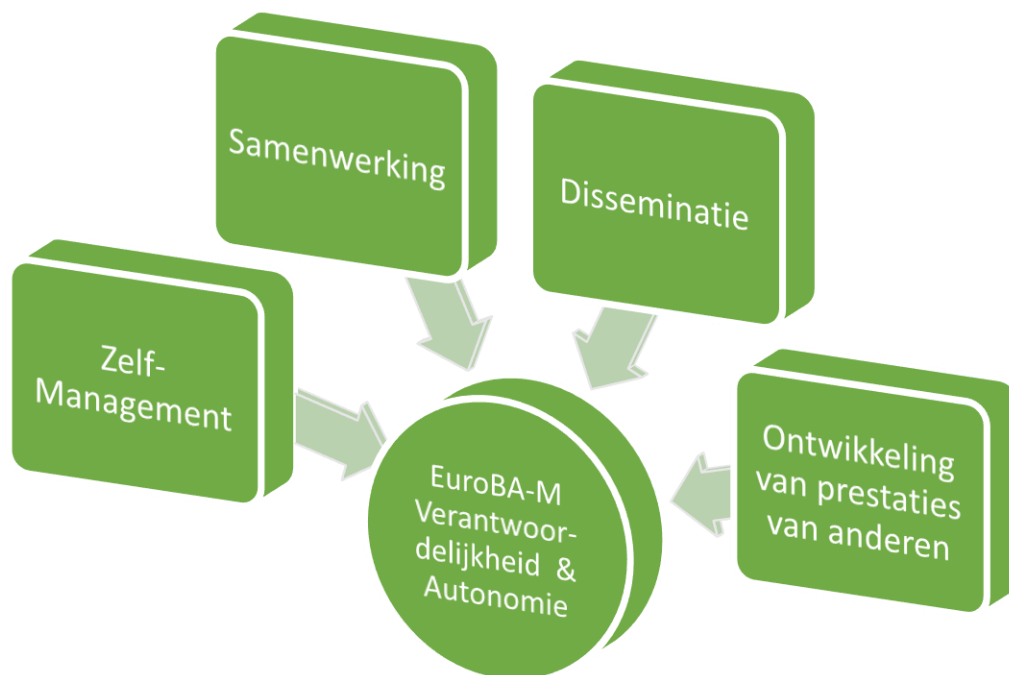

Samenvatting van verantwoordelijkheden en autonomie op EuroBA-Masterniveau

De leerresultaten (*learning outcomes*) op het gebied van “verantwoordelijkheden en autonomie” op het niveau van de EuroBA-Master (EuroBA-M) komen grotendeels overeen met de Niveaus 6 en 7 van het EFQ. In overeenstemming met de taal die in het EQF wordt gebruikt om het onderdeel “verantwoordelijkheden en autonomie” te beschrijven, hebben de EuroBA-uitkomsten zich gericht op het vermogen van de professional om zelfmanagement uit te oefenen, oplossingen te genereren, verantwoordelijkheid te nemen voor besluitvorming, inclusief over ethische kwesties, samenwerking en verspreiding. Enkele van de belangrijkste vaardigheidscomponenten zijn weergegeven in Figuur 9.

Figuur 9

Bijdragen aan leerresultaten op het gebied van *verantwoordelijkheden en autonomie* op EuroBA-M niveau

Verband tussen EQF en EuroBA-kwalificaties

De integratie van de EuroBA-normen met het EQF moet het voor de 39 landen die hun nationale kaders al hebben aangepast, eenvoudiger maken om deze nieuwe normen voor het beroep van gedragsanalyticus over te nemen. Hierdoor zullen professionals die op dit gebied willen studeren en/of in de praktijk willen werken, zich eenvoudiger van het ene naar het andere land kunnen verplaatsen (mobiliteit). Het biedt ook een wegwijzer voor studenten, opleiders en sociale - en gezondheidswerkers in vele landen om na te gaan welke specifieke onderwijs- en opleidingscomponenten er nodig zijn om het beroep van gedragsanalyticus op competente wijze uit te oefenen.

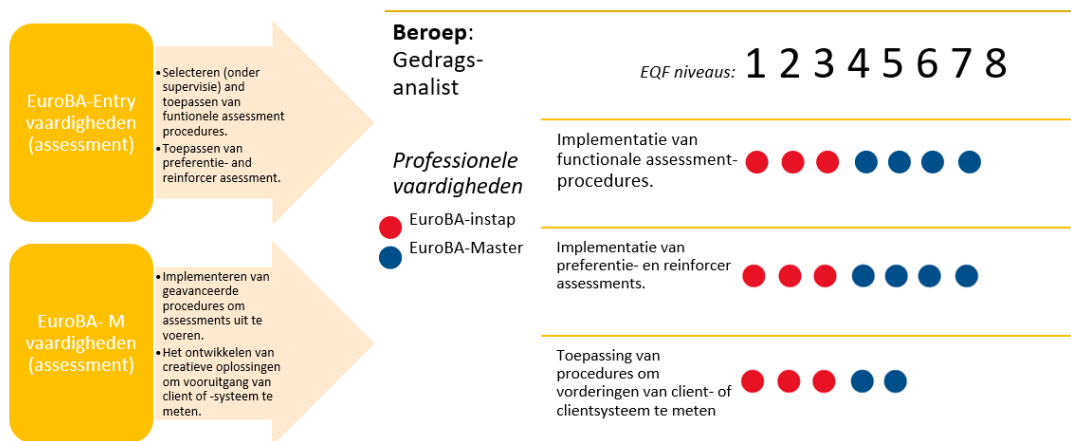
Samenvatting

De twee niveaus van gedrags-analytische kwalificaties die hier zijn besproken, worden in detail beschreven in latere projectresultaten (IO4 en IO5). Het is echter belangrijk te bedenken dat de hier verstrekte beknopte details, en zelfs de meer uitgebreide competentielijsten in de aanvullende documenten, slechts een *startpunt* zijn voor het opzetten van het veld van de gedragsanalyse in Europa. De EU-lidstaten moeten nog veel werk verzetten om hun eigen kwalificatienetwerken in kaart te brengen om uiteindelijk de ontwikkeling van gedragsanalyse als beroep te kunnen ondersteunen. De hier besproken details schetsen de stappen die het projectteam heeft genomen om dit proces te helpen

vergemakkelijken door de EuroBA-competenties af te stemmen op het EQF. Figuur 10 geeft een conceptualisering van het proces van integratie van de EuroBA-competentiekaders in een NQF-structuur die al is afgestemd op het EQF, zoals die van Tsjechië (zie Figuur 3 voor hun NQF-voorbeeld).

Figuur 10

Conceptualisering voor het afstemmen van de EuroBA-competenties op een EQF/NQF-structuur

Ten slotte mag niet worden vergeten dat het gebied van de gedragsanalyse voortdurend in ontwikkeling is. Net zoals verwacht wordt dat de kennis en vaardigheden van de ABA-professionals zullen toenemen, moeten ook de verwachtingen over wat “best practice” is, toenemen. De huidige competentielijsten zijn dus een beginpunt. Zij moeten worden geïndividualiseerd volgens de nationale, zoals bijv. culturele, behoeften van elk land en verrijkt worden met o.a. nieuwe praktijkgebieden naarmate het vakgebied van ABA nieuwe praktijken en procedures empirisch en kritisch blijft onderzoeken en valideren.

References

- Association for Behavior Analysis International. (2016). *About Us- Association for Behavior Analysis International*. Retrieved June 6, 2019, from Abainternational.org website: <https://www.abainternational.org/about-us.aspx>
- Association for Behavior Analysis International. (2018). *Verified course sequence handbook*. Retrieved September 23, 2019, from Abainternational.org website: https://www.abainternational.org/media/155079/abai_vcs_handbook_2018.pdf
- Behavior Analyst Certification Board. (2014). *Professional and ethical compliance code for behavior analysts*. Retrieved 25 September 2018, from https://www.bacb.com/wp-content/uploads/170706r_compliance_code_english.pdf
- Behavior Analyst Certification Board. (2019). *BACB fact sheet*. Retrieved 06 June 2019, from https://www.bacb.com/wp-content/uploads/BACB-Fact-Sheet_190409.pdf
- Behavior Analyst Certification Board. (2020). *Ethics code for behavior analysts*. Littleton, CO: Author
- Carr, J. (2011). Jerry Shook and the BACB: An enduring legacy. *Newsletter of the Association for Science in Autism Treatment*, 8(4), 2–3.
- Dorsey, M. F., Weinberg, M., Zane, T., & Guidi, M. M. (2009). The case for licensure of applied behavior analysts. *Behavior analysis in practice*, 2(1), 53-58.
- European Commission. (2011). *Referencing National Qualifications Levels to the eqf – European Qualifications Framework Series: Note 3*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://europa.eu/europass/system/files/2020-05/EQF-QualificationLevels-EN.pdf>
- European Union. (2008). Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning. *Official journal of the European Union*, 20. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:EN:PDF>
- European Union. (2018). *10 years of the European Qualifications Framework (EQF infographic)*. Retrieved 2020, November 16 from https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/eqf_infographics_en.pdf
- Heward, W. L., Critchfield, T., Reed, D., Detrich, R., & Kimball, J. W. (2022). ABA from A to Z: Behavior applied to 350 domains of socially significant behavior. *Perspectives in Behavior Science*, 45, 327-359. <https://doi.org/10.1007/s40614-022-00336-z>
- Hughes, C. J., & Shook, G. L. (2007). Training and certification of behaviour analysts in Europe: Past, present, and future challenges. *European Journal of Behavior Analysis*, 8(2), 239–249.
- Johnston, J. M., Carr, J. E., & Mellichamp, F. H. (2017). A history of the professional credentialing of applied behavior analysts. *The Behavior Analyst*, 40(2), 523-538.
- Keenan, M., Dillenburger, K., Röttgers, H. R., Dounavi, K., Jónsdóttir, S. L., Moderato, P., ... & Martin, N. (2015). Autism and ABA: the gulf between North America and Europe. *Review Journal of Autism and Developmental Disorders*, 2(2), 167-183.
- Pancocha, K. & Vadurova, H. (2022). Rozvoj aplikované behaviorální analýzy v České republice [Development of applied behavior analysis in the Czech Republic]. In Markova, A. & Cibulkova, A (Ed.). *Užití prvků aplikované behaviorální analýzy ve školním prostředí*. [Using elements of applied behavior analysis in school settings]. Praha: Národní pedagogický institut České republiky.
- Mayer, G. R., Sulzer-Azaroff, B., & Wallace, M. (2019). *Behavior analysis for lasting change*. Sloan Pub.

- Michael, J. (1993). *Concepts and Principles of Behavior Analysis*. Kalamazoo, MI: Society for the Advancement of Behavior Analysis.
- Ministry of Labor and Social Affairs. (2017). *Speech therapist in healthcare*.
<https://www.nsp.cz/jednotka-prace/logoped-ve-zdravotnictvi>
- National Coordination Point of the Czech Republic. (2015, December). *National referencing report of the Czech Republic*.
http://www.nuv.cz/uploads/EQF2016/National_Referencing_Report_Czech_Republic_2015_eng.pdf
- Shook, G. L., Johnston, J. M., & Mellichamp, F. H. (2004). Determining essential content for applied behavior analyst practitioners. *The Behavior Analyst*, 27(1), 67-94.